

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Gunnstein Bakke
Telefon: 99105452
Seksjon: Kyst- og havbruksavdelingen
Vår referanse: 14/15539
Deres referanse:
Vår dato: 09.01.2015
Deres dato:

Att:

HØRINGSSVAR - MELDING TIL STORTINGET OM VEKST I NORSK LAKSE- OG ØRRETOPPDRETT

Vi viser til høringsnotat om melding til Stortinget om vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett.

Sammendraget under oppsummerer vårt høringssvar. Vedlegget gir detaljerte vurderinger som følger samme struktur som høringsnotatet. Alle våre innspill er dermed koblet direkte til de enkelte kapitlene i høringsnotatet som vi har funnet det nødvendig å behandle.

Sammendrag

Det er rom for vekst i norsk havbruksnæring. Om det kan innebære en femdobling innen 2050 eller andre tallfestede mål for veksten er et spørsmål som ikke kan besvares i denne omgang. Vekstpotensialet avgrenses av fire forhold, marked, politikk, investerings- og innovasjonsvilje og miljøhensyn. De tre første faktorene kan til en viss grad styres eller påvirkes. De ytre rammene som skapes av miljøhensyn kan ikke styres på samme måte. Hvilke fotavtrykk næringen skal få sette på miljøet kan besluttes politisk, men denne beslutningen vil aldri kunne gi sikre holdepunkter for å sette et mål om hvor stor produksjonen skal være på et gitt tidspunkt i fremtiden.

Produksjonen skal være miljømessig bærekraftig og for å sikre dette samtidig som det legges til rette for optimal vekst og utvikling, trengs det kunnskap. Forutsigbare og stabile rammebetingelser som legger til rette for vekst vil motivere næringen til å utvikle produksjonsmetoder og teknologi videre, men det går en grense for hvor stor produksjonen kan bli uten vesentlig ny kunnskap om miljørelaterte rammebetingelser. En side av denne kunnskapssatsingen er fortsatt fokus på kunnskap om de reelle påvirkningene driften har på miljøet. Slik kunnskap vil gjøre det mulig å innrette driften mer presist enn i dag slik at påvirkningene holder seg innenfor det akseptable.

Produksjonen kan dermed vokse videre, men bare inntil en ny grense. Hvor denne går er det ikke lett å si noe om uten ny kunnskap som trengs for blant annet å ivareta miljøhensyn. Slike grenser vil dessuten variere over tid. Skal det fulle potensialet for vekst realiseres så trengs det derfor presis kunnskap om blant annet oseanografi, bunntopografi, bunntyper og økosystemer langs kysten. Innhenting og bruk av slik kunnskap vil være et viktig premiss for

utviklingen av havbruksnæringen fremover spesielt når det gjelder lokalisering av anleggene og for å kunne fastsette maksimalt tillatt biomasse for hver lokalitet.

Fiskeridirektoratet går inn for at det opprettes et system med produksjonsområder og bruk av handlingsregler. Lus er en hensiktsmessig indikator som kan inkluderes i en handlingsregel fra starten av i et modulbasert system. Oppbygging i moduler er hensiktsmessig og nødvendig fordi det vil legge til rette for å kunne inkludere andre påvirkninger senere. Eutrofiering kan ikke inkluderes som en mulig modul selv om det kan dokumenteres at hele produksjonsområdet skulle ha blitt påvirket. Dette fordi det i så fall vil være nødvendig å regulere oppdrettsproduksjonen, sammen med all annen virksomhet som har utslipp i området, noe som ordningen ikke legger opp til. Å prinsipielt utelukke produksjonstap grunnet epidemier som en mulig framtidig modul nå mener vi er prematurlt og det kan lett tolkes slik at sykdom ikke kan anses som en felles utfordring for alle som driver i et område.

I høringsnotatets kapittel 8 presenteres et "trafikklyssystem" hvor rødt fører til reduksjon av produksjonen, mens gult tilsier at produksjonen er bærekraftig mens grønt skal føre til at produksjonen kan økes. I vår omtale av kapittel 8 foreslår vi en alternativ skisse for å illustrere dette systemet.

Grensene for produksjonsområdene må fastsettes primært på et naturfaglig grunnlag. Det bør gjennomføres en prosess hvor det sekundært også kan ses hen til å finne løsninger på lokalisering av anlegg i grensesonene slik at det saklige behovet for særordninger av typen interregionale biomassetak elimineres. For å eliminere dette behovet kan det også bli nødvendig å opprette tidsperioder hvor flytting av tillatelser kan foretas før grensene lukkes.

Produksjonsjusteringer i form av endringer i tillatelsenes MTB må gjelde alle tillatelsene i et område med unntak av de som drives i helt lukkede anlegg. Dersom noen ligger på dårlige lokaliteter og selv ikke med god drift kan unngå å bidra negativt til situasjonen i hele området, så håndteres det mest effektivt på lokalitetsnivå. Vi legger til grunn at det i hvert produksjonsområde vil bli etablert samarbeidsformer mellom aktørene som vil bidra til gode løsninger for området som en helhet.

Dersom departementet ikke ønsker å gå inn for et system basert på handlingsregler foreslår vi tildeling av tillatelser i runder. Et slikt system bør baseres på lukkede budrunder og vilkår for tildeling bør unngås i sin helhet. Særlige vilkår for tildeling knyttet til driften må i alle tilfeller unngås. Slik vilkårssetting bringer inn momenter i tildelingsprosessen som er skjønnsbetingede og som dermed bidrar til klager og rettssaker.

Høringsnotatet legger opp til en radikal endring av forvaltningsregimet for norsk havbruksnæring. Det vil blant annet kreve et betydelig utredningsarbeid, omfattende regelverksarbeid, vesentlige endringer i forvaltningen, omlegging av registre foruten endringer og styrking av tilsynsaktiviteten. Produksjonsområdene må opprettes i egne forskrifter som også inneholder nødvendige prosessregler for endringer. Driften av et system med produksjonsområder lar seg vanskelig realisere med dagens fragmenterte forvaltning. Et system med produksjonsområder innebærer en mer komplisert forvaltning i seg selv, og vil bli meget ressurskrevende med dagens rolle- og ansvarsdeling. Vi frykter at

ressursmangel i en slik situasjon gir risiko for at reguleringene blir symbolske og ikke kunnskapsbaserte, noe som igjen vil gi en betydelig prosessrisiko og fare for ordningens legitimitet og videre utvikling. Å sikre at systemet blir håndtérbart for forvaltningen er så viktig at det bør behandles i Stortingsmeldingen.

Med hilsen

Liv Holmefjord
fiskeridirektør

Jens Christian Holm
direktør

vedlegg

Vedlegg til Fiskeridirektoratets hørings svar

Dette vedlegget gir detaljerte vurderinger som følger samme struktur som høringsnotatet, og bør leses sammen med dette. Alle våre innspill er dermed koblet direkte til de enkelte kapitlene i høringsnotatet som vi har funnet det nødvendig å behandle.

Til kapittel 3 Mål med meldingen og premisser

Forutsigbare og stabile rammebetingelser er av stor verdi ikke bare for den videre utviklingen av havbruksnæringen, men også for miljøet. I høringsnotatet er det lagt stor vekt på økonomiske forhold når betydningen av forutsigbare og stabile rammebetingelser drøftes. Miljøet trekkes bare inn som en faktor som kan begrense veksten. Miljøet har imidlertid sin egen verdi og forutsigbare og stabile rammebetingelser vil også ha betydning for disse verdiene.

Næringen er avhengig av et godt miljø, ikke bare fordi produksjonen foregår i åpne merder, men også for å opprettholde et godt omdømme. Hvilke og hvor store fotavtrykk som skal tillates er en politisk avveining. I denne vurderingen må det legges til grunn at de forutsigbare og stabile rammebetingelsene også kan bli av stor verdi for miljøet. Rammebetingelser som legger til rette for vekst må utformes med basis i de fotavtrykk som kan aksepteres, ikke med basis i ønsket om vekst alene. Hvis betingelsene bare baseres på ønsket om vekst vil det fortsatt bli en konkurranse eller konflikt mellom de økonomiske hensynene og hensynet til miljøet. Dersom rammebetingelsene utformes med basis i de fotavtrykk som aksepteres vil denne konkurransen unngås og betingelsene vil også bli av stor verdi for miljøet. Denne sammenhengen bør komme tydelig frem i meldingen. Miljøet trenger altså også stabile rammebetingelser og det trenger ikke å bli noen motsetning mellom de to interessene på lengre sikt. Langsiktighet trengs dersom potensialet i havbruksnæringen skal realiseres.

Til kapittel 4 Om havbruksnæringen

Her gjennomgås en rekke regelendringer som alle handler om hvor mye fisk som kan produseres på en tillatelse. Hvor mye fisk det kan produseres på en tillatelse avgjøres også av andre forhold enn de som gjelder tillatelsens avgrensning enten den er gitt i volum, fôrmengde eller MTB. Men både endringsprosesser og dispensasjoner har gitt aktører muligheter til økt produksjon. Et eksempel på de førstnevnte er endringen fra fôrkvoter til MTB innebar rom for en produksjonsøkning på omlag 30%. Interregionalt biomassetak og store settefisk er eksempler på dispensasjoner som kan gi økt produksjon.

Til kapittel 5 Forutsetninger for vekst

Direktoratet er enig i departementets viktige konklusjoner i de to siste avsnittene i boksen på side 22. I det videre knytter vi merknadene våre til de enkelte underkapitlene.

Til underkapittel 5.2 Fiskehelse og velferd hos oppdrettsfisk

Det er åpenbart at det er i den enkelte aktørs egen interesse å redusere produksjonstap eller svinn som følge av sykdom så mye som mulig ut fra økonomiske hensyn. Men det bør drøftes nærmere om det er alle former for tap som kan adresseres gjennom aktørenes egeninteresse og Mattilsynets gjeldende hjemler til å fatte vedtak for å ivareta fiskehelse og

fiskevelferd. Vi mener at det må tas høyde for at det kan oppstå situasjoner i fremtiden hvor disse virkemidlene ikke er tilstrekkelige. Dette vil for eksempel kunne skje at sykdomsproblemene kan knyttes til den samlede mengden fisk i et område mer enn til enkelte anlegg som sprer smittestoffer til andre. I slike tilfeller kan det å redusere mengden fisk i et helt produksjonsområde være et egnet tiltak. Erfaringer fra Chile kan sannsynligvis tas til inntekt at et slikt virkemiddel er egnet som en "nødbremse" for de mest dramatiske situasjonene. Vi ser at slike krisesituasjoner ikke kan adresseres med den typen handlingsregler som høringen legger opp til.

Å prinsipielt utelukke dødelighet grunnet epidemier som en mulig modul er likevel prematurt og det kan lett tolkes slik at sykdom ikke kan anses som en felles utfordring for alle som driver i et område.

Et annet viktig hensyn som ikke bør utelates fra å komme i betraktning i et fremtidig system for vekst ved departementets forslag er det å sikre at arealene blir utnyttet optimalt. Det er ikke en god samfunnsmessig utnyttelse av arealene å tillate en produksjon som er så høy at det gjennomgående gir et omfattende produksjonstap. Det er for øvrig heller ikke ønskelig å båndlegge store attraktive arealer i allmenningen uten at dette gir en fornuftig avkastning.

Til 5.3 Miljøhensyn

Vi er enig i departementets konklusjon i det siste innledende avsnittet rett før underkapittel 5.3.1 Rømming, hvor det fremgår at rømming og lus på kort sikt er havbruksnæringens viktigste miljøutfordringer. Vi er ikke enig i departementets uttalelse i siste setning der det fremgår at utslipp, sykdom, andre parasitter og fôrressurser er områder som *kan* påvirke miljøet. Dette er områder hvor næringen påvirker miljøet hele tiden og dette må være tydelig som premiss i meldingen. Her som for lus og rømming, må spørsmålet altså være om påvirkningene ligger innenfor det akseptable fotavtrykket eller ikke.

Vi er enig i det departementet skriver i underkapittel 5.3.2 Sykdom som påvirker ville laksebestander, med unntak av siste avsnitt. Kunnskapen om hvordan medikamentelle behandlinger av lakselus påvirker er under utvikling. Sett fra vår side er det ikke lengre et spørsmål om medikamenter som brukes til avlusing kan påvirke miljøet i nærheten av anleggene. De godkjente legemidlene påvirker miljøet rundt, spørsmålene nå handler om hvordan dette skjer, hvilke effekter det har og hvor langt unna effekter kan oppstå. At resistensproblemer i hovedsak er knyttet til enkeltlokaliteter kan kanskje være tilfelle noen steder, men det gjelder ikke generelt. Påstanden om at resistens i hovedsak er et problem som er knyttet til lokaliteter vil uansett ikke være riktig på lengre sikt. Resistens kan utvikles og etableres på en eller flere lokaliteter og spres derfra slik at den til slutt kan få en regional utbredelse.

I samme avsnittet skriver departementet også at det er et felles mål at bruken av medikamentelle behandlinger skal reduseres. Dette er et viktig mål, men det kan lede til avledede problemer. Et eksempel er at effektiv bruk av rensefisk betinger at nøtene er rene og dette leder gjerne til mer bruk av kobberbaserte impregneringsmidler. Vi ser nå bunnprøver tatt under anlegg med kobberverdier som er så høye at de kan true livsbetingelsene til de organismene som er avgjørende for omsetningen av det organiske avfallet fra anlegget. En ikke-medikamentell behandling av lusen kan altså i verste fall

påvirke omsetningen av det organiske avfallet på en slik måte at lokalitetens egnethet påvirkes negativt. Et annet eksempel er at bruken av villfanget leppefisk reiser problemstillinger både med hensyn til forvaltningen av bestandene og fiskevelferden.

Til 5.7 Konklusjon og vektning av hensyn

Vi er enig i departementets konklusjoner med unntak av den som gjelder produksjonstap/svinn, jf. femte avsnitt på side 34. Som det fremgår ovenfor mener vi at det ikke bør utelukkes at ordningen må kunne håndtere visse typer dødelighet som skyldes epidemier.

Vi mener ellers at departementet også må inkludere kunnskap om bunntopografi, bunntyper, sedimenter, oseanografi samt habitattyper og biodiversitet som en forutsetning for en bærekraftig vekst. Det er først i godt kartlagte områder at fiskeriforvaltningen kan legge til rette for en samlet lokalisering av anleggene og fastsetting av deres tåleevne på en måte som gjør at vi kan hente ut den optimale kapasiteten i området samtidig som vi unngår usikkerheter når gjelder miljøets tåleevne på sikt.

Havforskningsinstituttet, NGU, NIVA og Kartverket la i november 2013 frem et satsningsforslag kalt *Kyst – Mareano, et kunnskapsløft for bærekraftig bruk av kystsonen*. Forslaget beskriver blant annet nytteverdier for havbruksnæringen av kartlegging i kystsonen. Vi viser til dette forslaget og ber om at departementet vurderer å ta inn denne type kunnskap om kystsonen som en forutsetning for vekst i meldingen. I denne sammenhengen er det naturlig for oss å trekke frem at det også er et potensiale for vekst i andre deler av norsk havbruksnæring enn laks og regnbueørret. Vekst på andre områder er også avhengig av tilgang på egnede arealer. En kartlegging vil ha stor verdi også her samtidig som eventuelle arealkonflikter mellom forskjellige former for havbruk kan unngås i fremtiden.

Til 7 Mulig innretning for kapasitetsendringer

Departementet redegjør på en kortfattet og dekkende måte for de sentrale argumentene knyttet til hvert av de tre alternativene. Vi er enig i de konklusjonene som trekkes for hvert av de tre alternativene når det gjelder hvordan hvert av dem balanserer forholdet mellom hensynet til miljøet og næringens behov for forutsigbarhet. Basert på disse argumentene går Fiskeridirektoratet inn for reguleringsprinsippet etter alternativ 3, handlingsregler. Vi ser samtidig at innføringen av en så radikal omlegging vil kreve mye utredning. Vi er ikke sikker på om den skisserte løsningen er optimal, heller ikke om implikasjonene er fullt ut forstått. Vi går subsidiært inn for alternativ 1, fortsatte tildelingsrunder. Dette gjelder bare så langt det ikke knyttes vilkår til slike tildelinger og at de gjennomføres som lukkede budrunder. Lukkede budrunder er mest hensiktsmessig og rasjonelt når en tildeling skal gjennomføres. Vilkår knyttet til selve tildelingen introduserer faktorer som kompliserer tildelingen og åpner for prosesser i etterkant som er unødig ressurskrevende.

Særlige vilkår for tildeling knyttet til selve driften vil øke graden av skjønsmessige avveininger som må foretas mellom tilbyderne noe som vil lede til enda flere prosesser i etterkant. Med særlige vilkår mener vi her kun vilkår for tildelingen og spesielt de som gjelder for driften og som kommer i tillegg til driftsforskriften og alle andre regler som gjelder i driftsfasen. Vi legger til grunn at lukkede budrunder i seg selv vil gjøre at det ikke er så aktuelt å stille vilkår i det hele tatt. At det i en fortsatt ordning med tildelingsrunder åpnes

for bruk av vilkår vil bety at forutsigbarheten for næringen svekkes i alle fall dersom det ikke forhåndsvarsles i god tid hva vilkårene eventuelt kan gå ut på. Det er også slik at særlige vilkår knyttet til driften gjerne blir så spesifikke at de må endres fordi de raskt kan bli foreldet og dermed ikke være hensiktsmessige etter en viss tid. Vi vil gjenta vår klare fraråding av at særlige tildelingsvilkår benyttes ved framtidig tildeling.

Arbeidet med å utvikle en indikator for lakselus er kommet langt. Parallelt med dette arbeides det intensivt med å utvikle nye metoder for å bekjempe lusen. Vi tror for vår del at det vil ta tid å få frem varige metoder til bruk i bekjempelsen. Tidligere erfaringer tilsier også at metoder som en gang ble betraktet som tilstrekkelige likevel ikke er det. Det vil derfor etter vårt syn være nyttig å etablere et system med en handlingsregel for lus nå selv om utviklingen av nye metoder for bekjempelse vil være kommet enda lengre før et slikt system er operativt. Systemet vil da kunne fungere som en sikkerhetsventil i tilfelle metodene skulle vise seg å ikke være så effektive likevel. Og så lenge de har effekt vil ikke systemet på noen måte hindre vekst, men tvert imot legge opp til gode prosesser for å regulere veksten på en forutsigbar måte. Et system med produksjonsområder vil også legge til rette for videre arbeid med å opprette utsettsoner og organisere driften slik at for eksempel sykdom forebygges og håndteres på en best mulig måte.

Opprettelse av produksjonsområder vil ikke berøre, slik vi forstår høringsnotatet, transport av smolt eller plassering av slakterier. Det vil si at notatet ikke går like langt som Arealutvalget som mente at hvert produksjonsområde ideelt sett burde vært selvforsynt med smolt og slaktekapasitet. Opprettelse av produksjonsområder vil dermed ikke begrense den fleksibiliteten som næringen har på disse områdene i dag utover det som kan følge av eventuelle frivillige ordninger og regler som forvaltes av Mattilsynet.

Til 8.1.1 Sykdommer og medikamentbruk

Vi er enig i departementets argumenter og konklusjon om å inkludere påvirkningene lakselus har på ville bestander av laks og sjørøret i en handlingsregel for kapasitetsjustering på konsesjonsnivå, jf. tredje og fjerde avsnitt på side 44. At departementet også inkluderer muligheten for å ta inn påvirkning av andre sykdommer på de ville bestandene er også viktig. Det viser en helhetlig tilnærming når det gjelder påvirkninger på disse ville bestandene.

Resistent lus kan håndteres med utgangspunkt i hvor utbredt den er. Det vil si at det å gå ned på lokalitetsnivå kan være riktig dersom utbredelsen av resistensen kan avgrenses til en eller flere lokaliteter i et definert område. Men resistens har utviklet seg over tid og denne lusen sprer seg også. Dette betyr slik vi ser det at det blir feil å utelukke resistent lus som en fremtidig modul i en handlingsregel. Dette må i alle tilfelle gjelde dersom resistent lus opptrer i et produksjonsområde i et slikt omfang at det ikke lengre er mulig å identifisere hvilke lokaliteter den smitter fra. Men i dette tilfellet vil det også være slik at Mattilsynet kan sette begrensninger på mengden fisk på alle lokaliteter også i et større område. Når det gjelder hjemler til å gripe inn er myndighetene dermed dekket allerede og poenget her er mer knyttet til hvordan en slik regulering kan gjennomføres, innenfor et system med handlingsregler hvis det er hensiktsmessig, eller utenfor.

I første avsnitt på side 45 ber departementet om innspill på om rester av legemidler – og i verste fall legemiddelresistens – hos ville organismer også kan benyttes om miljøindikator. Vi ser allerede at kunnskapen om hvordan forskjellige medikamenter mot lus utvikler seg. Det er tydelig at de påvirker andre organismer, spesielt andre krepsdyr. Kunnskapen vil bli utviklet videre og kan gi et godt grunnlag for å utvikle en indikator. Dette gjelder spesielt dersom påvirkninger er av et slikt omfang at de øker sannsynligheten for dødelighet av de aktuelle organismene i hele produksjonsområdet, altså en parallell til det systemet som departementet foreslår for lakselus. Dette betyr følgelig at vi går inn for at dette tas inn på listen over mulige miljøindikatorer alt nå. Men kunnskapsnivået er ikke tilstrekkelig til at noe kan settes i drift før et godt stykke frem i tid. Det vi vet om slike påvirkninger i dag peker jo i retning av at vi først og fremst vil måtte innrette arbeidet på dette området mot påvirkninger på eller i nærheten av en eller flere lokaliteter, ikke mot områder av den størrelse som et produksjonsområde vil bli.

Til 8.1.3 Forurensning og utslipp

Utslipp fra havbruksnæringen regnes ikke som et miljøproblem i dag, jf. andre avsnitt i høringsnotatets punkt 8.1.3. Vi er enig i dette, men nevner likevel at det kan være utfordringer knyttet til enkelte lokaliteter. Det finnes allerede handlingsregler som håndterer slike tilfeller. Driften skal endre eller reduseres etter akvakulturregelverket hvis belastningene overgår visse grenser.

Eutrofiering vil normalt være et resultat av utslipp fra flere kilder, ikke bare akvakultur. Eutrofiering er ikke et regionalt miljøproblem langs kysten i de områdene der det drives oppdrett av laks og regnbueørret i dag. Dette betyr etter vår oppfatning at det samlede utslippet av næringssalter fra alle kilder ikke overstiger det områdene kan tåle. Med regionalt mener vi områder som er større enn for eksempel deler av en vannforekomst slik disse er definert under vannforskriften.

Med den kunnskapen vi har i dag er det ikke særlig sannsynlig at vi vil komme i en situasjon der eutrofiering blir et regionalt miljøproblem, men det kan heller ikke utelukkes. Å starte et arbeid for å skaffe bedre kunnskap er dermed et riktig skritt å ta. I dette arbeidet vil det bli viktig å se på alle kilder til utslipp av næringssalter slik at en indikator ikke bare sier noe om utslippet fra akvakultur, men tar med alle kilder. Det må da eventuelt etableres en ordning som må adressere alle kildene, ikke bare akvakultur. Slik vi vurderer det kan derfor ikke eutrofiering inkluderes som en mulig modul i den foreslåtte ordningen selv om det kan dokumenteres at hele produksjonsområdet skulle ha blitt påvirket. Det vil i så fall være nødvendig å regulere produksjonen og all annen virksomhet som har utslipp i området, noe ordningen ikke legger opp til.

Til 8.1.4 Oppsummering / Andre hensyn?

Vi er enig i at rømming ikke skal tas med som en miljøfaktor som skal inngå i en handlingsregel. At produksjonstap/svinn ikke skal tas med som en mulig miljøfaktor i fremtiden er vi uenig i, jf. omtalen av dette ovenfor.

Til 8.2.1 Generelt

Et system med handlingsregler for å justere produksjonen i et område må legge opp til at informasjon om utviklingen i den tilstanden som indikatoren måler, lus i første omgang, blir

gjort fortløpende allment tilgjengelig. Tilgang på slik informasjon vil gi alle interesserte innsyn og gi næringsaktørene mulighet for å treffe tiltak tidligst mulig i løpet av den reguleringsperioden området er inne i. Vi ser altså for oss at det settes opp en prosess i hvert produksjonsområde der informasjon fra basisovervåkingen gjøres tilgjengelig på faste tidspunkter i løpet av den perioden som følger av den risikoprofilen som til slutt velges. Dersom basisovervåkingen indikerer at verifisering vil bli satt i gang må informasjon om dette og de indikatorverdier som måles gjøres kjent på samme måte.

Til 8.2.2 Spesifikt om luseindikator

Havforskningsinstituttet er kommet langt i å utvikle smitte modeller for lakselus og målet er en modell der rapporterte luseverdier og biomassetall fra lokalitetene i områdene skal kunne benyttes som pålitelige indikatorer for den risiko som finnes for påvirkning av vill laks og sjøørret.

Næringsaktørene får dermed et stort ansvar når det gjelder datagrunnlaget som skal brukes for å vurdere tilstanden i det området de driver sin virksomhet i. Vi har tillit til at aktørene vil ta dette ansvaret og levere pålitelige data, men vår erfaring med kontroll og tilsyn tilsier at revisjon og stikkprøver må rettes inn mot å verifisere påliteligheten av de data som aktørene leverer.

At dataene er pålitelige er nødvendig av to grunner. For det første for å sikre at driften holdes innenfor det som er miljømessig bærekraftig. Dette betyr også at det må være rom for å korrigere de dataene som er levert fra aktører dersom det viser seg at de ikke er riktige. Et system for slike korreksjoner må være enkelt og ikke innebære omfattende enkeltsaksbehandling. Dette kan enkelt løses gjennom å innrette forskriftene på en hensiktsmessig måte. Sett fra vår side kan det ikke være tvilsomt at lusetellinger utført av for eksempel Mattilsynet skal kunne erstatte en aktørs data på visse vilkår, for eksempel nærhet i tid mellom tellingene. For det andre vil verifikasjon gjennom stikkprøver være viktig for å sikre systemet med handlingsregler legitimitet aktørene imellom og utad. Tilgang for interesserte til både de dataene som leveres av aktørene og de som frembringes av forvaltningen bør etter vårt syn derfor anses som et kritisk element i systemet med handlingsregler. Hvis et system i første omgang blir basert på dagens system med varslingsindikatorer og påfølgende verifisering vil de to hensynene nevnt her delvis bli ivaretatt gjennom verifiseringen selv om det også vil være behov for å føre en viss kontroll med lusetallene som rapporteres fra aktørene.

Til 8.2.3 Forholdet til kvalitetsnorm for villaks

Det som er sagt over bygger på at systemet med handlingsregler skal ta hensyn til både vill laks og sjøørret. De grenseverdiene som er angitt er utviklet for vill laks. Det går ikke frem av høringsnotatet i hvilken grad de er tilpasset sjøørret. Et system med handlingsregler må dekke både vill laks og sjøørret gjennom en enkelt indikator og de verdiene som skal legges til grunn må dermed også fastsettes med sjøørreten som utgangspunkt. I høringsnotatet er dette ikke drøftet. Hvis det er slik at et bestemt smittepress på villaks leder til en bestemt økt sannsynlighet for dødelighet så må det altså fremkomme hvilken økt sannsynlighet for dødelighet det samme smittenivået påfører sjøørreten, eventuelt til andre tider på året. Disse opplysningene må sammenholdes med hverandre når det skal besluttes hvilke verdier som skal legges til grunn for justering av kapasiteten i havbruksnæringen.

Til 8.3.1 Prinsipp

Utfordringene med lakselus er sammensatte og bekjempelsen må som departementet skriver baseres på flere tiltak som samlet kan gi en god effekt. En handlingsregel vil også etter vårt syn være viktig for å kunne stimulere næringen til å finne tiltak som bedrer situasjonen i et område, som kan legge til rette for vekst eller hindre utvikling i negativ retning. En handlingsregel vil i denne sammenhengen også stimulere aktørene til å videreutvikle samarbeidet seg imellom innenfor de enkelte områdene.

Etter etablering av en handlingsregel vil alle tiltak mot lakselus kunne plasseres på en skala med tiltak rettet kun mot den enkelte lokalitet i den ene enden og handlingsregelen som gjelder i et produksjonsområde plassert i den andre. Lakselus påvirker bærekraften i hele produksjonsområdet og dette reguleres dermed i den ene enden av skalaen. Tiltakene rettet mot enkelte lokaliteter i den andre enden vil sikre at dårlige lokaliteter kan tas ut dersom aktørene ikke selv finner bedre løsninger. Tiltakene her sikrer at driften på den enkelte lokalitet er bærekraftig. Samtidig kan det også reageres på driftsformer som bidrar til å øke smittepresset i tilfeller der aktører ikke samarbeider optimalt med de andre innenfor samme produksjonsområde for å senke presset. Næringens egne tiltak kan plasseres inn på skalaen mellom de to endene der tiltakene i offentlig regi ligger (Fig 1).

Fig. 1: Tiltak i skalaen mellom lokalitet og produksjonsområde

Departementet mener at det i et vekstperspektiv er mest hensiktsmessig å la grenseverdiene definere tre kategorier rød, gul og grønn. Dette "trafikklyssystemet" betyr at produksjonsområder hvor produksjonen har nådd sitt maksimum ut i fra de miljøfaktorene som er inkludert vil havne i den gule kategorien. Det må da legges til grunn at gult nivå er akseptabelt. Vi forutsetter her at de grenseverdiene som er satt representerer den samlede bærekraften, det vil si at de er fastsatt slik:

$$\text{Samlet bærekraft} = \text{Miljømessig bærekraft} + \text{Sosial bærekraft} + \text{Økonomisk bærekraft.}$$

Grenseverdiene fastsatt på denne måten kan legges til grunn for produksjonsjusteringer direkte slik en handlingsregel legger opp til. I dette er det en klar parallell til de MSY¹-baserte forvaltningsreglene som gjelder for de kommersielle fiskebestandene. Disse er fastsatt slik at endringer i de nasjonale kvotene fra år til år skal ligge innenfor det som er både økonomisk og sosialt bærekraftig i tillegg til å legge avgjørende vekt på det som er miljømessig bærekraftig.

¹ MSY – Maximum sustainable yield

Skissen nedenfor er en alternativ måte å illustrere et system med bærekraftsbaserte handlingsregler på. Den illustrerer hvordan de tre elementene kan fremstilles hver for seg og til slutt ses i sammenheng.

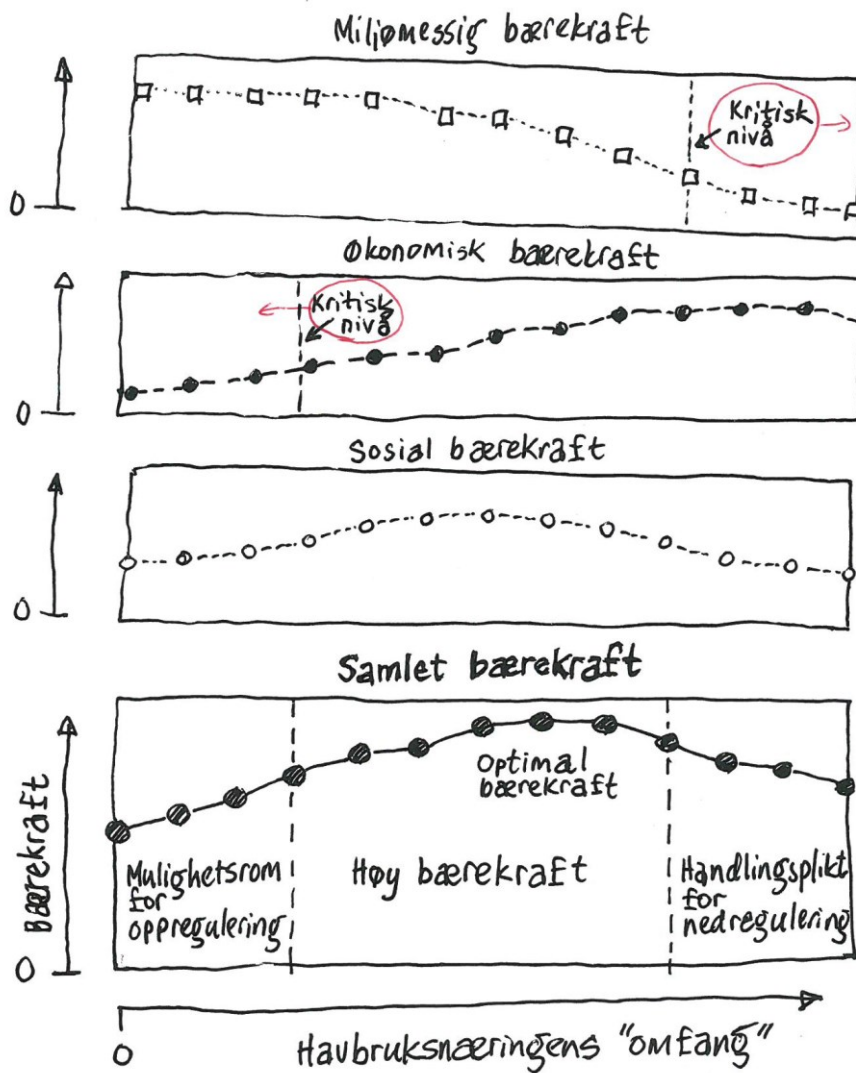

Fig 2: Skisse av modell for bærekraftsbasert regulering av vekst i havbruksnæringen. Skissen er et eksempel og den illustrerer ikke gjennom kurvene eller plassering av grenseverdier hvordan de tre elementene miljømessig-, økonomisk- og sosial bærekraft konkret skal avveies mot hverandre når de akseptable fotavtrykkene skal besluttes i denne saken. De akseptable fotavtrykkene vil ligge innenfor området markert som «Høy bærekraft». Dersom en tilstand kategoriseres i området over det kritiske nivået for miljømessig bærekraft så skal ikke det hindre tiltak selv om det vil plassere den økonomiske kostnaden i området under det kritiske nivået for økonomisk bærekraft. For å sikre en miljømessig bærekraftig akvakultur vil det derfor oppstå handlingsplikt for nedregulering i slike tilfeller. Det er verdt å merke seg at verken forholdet mellom de ulike x-aksene eller kurvenes form vil være statisk definerte.

Til 8.3.2 Områdeinndeling

Et produksjonsområde må ha en størrelse som legger til rette for en hensiktsmessig drift, det vil si at det må være mulig å drive med koordinert utsett og brakklegging. At områdene er

store nok til at de senere kan deles inn i utsettsoner er dermed nødvendig. Vi legger til grunn at det er mulig å få dette til enten det blir 11 produksjonsområder slik HI opererte med i sin preliminare studie eller om det blir 23 slik Arealutvalget indikerte i sin rapport. I motsetning til HI var hensynet til annen sykdom tillagt mye vekt i Arealutvalgets forslag noe som innebærer at områdene kan være mindre enn dersom det er lus som danner utgangspunktet. Samtidig er det som departementet er inne på, viktig at aktørene får en tilhørighet til det produksjonsområdet der de driver. Her vil det nok være forskjeller mellom dem litt avhengig av hvor store de er og hvordan driften er spredt utover langs kysten i dag.

Det er naturfaglige kriterier som må danne utgangspunktet for grensene mellom produksjonsområdene. Selv om dette er utgangspunktet er det nødvendig å ta høyde for at områdeinndelingen ikke blir helt i samsvar med det de ville blitt om det bare var hensynet til lus som styrte. I dag har vi særordninger som legger opp til å løse utfordringer som enkelte aktører har som en følge av at det ikke er tillatt å flytte tillatelser mellom Fiskeridirektoratets regioner. Interregionalt biomassetak er et slikt eksempel. Vi mener at et nytt system med produksjonsområder må etableres på en måte som gjør at vi unngår særordninger, blant annet fordi slike særordninger ofte er begrunnet i flere og til dels ulike hensyn. Dette betyr at vi i prosessen må se på om det er spesielle forhold som gjør seg gjeldende i grenseområdene. Resultatet kan bli at grensen trekkes på en måte som ikke er helt i samsvar med hva hensynet til lus alene tilsier. For å holde omfanget av slike avgjørelser nede bør det åpnes for flytting av tillatelser i forbindelse med opprettelsen av områdene. På den måten kan aktørene også selv bidra til gode og fremtidsrettede løsninger. Hvis det er slik at det ikke er mulig for en aktør å oppnå en god driftsmessig løsning ved å flytte hele tillatelser bør det kunne åpnes for at eksisterende tillatelser kan splittes. Endringer i tillatt produksjonsvolum skal skje i prosent av tillatelsens MTB og det er dermed ikke forutsetning i et slikt system at alle tillatelser er «hele» fra starten av.

Særordninger av typen interregionalt biomassetak gir aktørene en fleksibilitet i utnyttelsen av sine tillatelser og gir dem en vesentlig økonomisk fordel. Et system med handlingsregler hvor tillatelsene er låst til et produksjonsområde er enklere å forvalte uten slike ordninger. Det tillatte produksjonsvolumet er kjent til enhver tid og det vil være lett for alle aktører å holde oversikt over utviklingen og dermed ha forutsigbarhet når det gjelder hvilke endringer som kan komme. Et interregionalt biomassetak eller lignende vil i et slikt system innføre en usikkerhet, det vil si at det kan komme et produksjonskvantum fra tillatelser som ligger i et annet område når en aktører bestemmer seg for å flytte. Antall lakselusverter i produksjonsområdet vil øke og det vil dermed også smittepresset som er en funksjon av antall verter. Det kan hevdes at dette «tar» av det potensial et produksjonsområde ellers ville hatt for vekst på bekostning av de aktørene som ikke kan benytte seg av fleksibiliteten. Men siden indikatoren vil måle det samlede smittepresset i området så kan en handlingsregel likevel fungere hvis vi forutsetter at det ikke blir tillatt å øke mengden fisk i områder som ellers ikke ville få tildelt vekst, altså en begrensning på muligheten til å benytte biomassetaket. Et interregionalt biomassetak vil i slike tilfeller kunne bli en ordning som forfordeler noen aktører når det gjelder muligheter til å utnytte tillatelsene og ikke en ordning som truer bærekraften verken på den enkelte lokalitet eller i produksjonsområdet.

Departementet skriver at det ikke er gitt at en avgrensning av produksjonsområdene vil følge etablerte administrative grenser. Vi vil fremheve at dette er en viktig erkjennelse å gjøre

allerede nå, og at utsagnet må styrkes i retning av at produksjonsområder med sees *uavhengig av* administrative grenser. Det vil være umulig å opprette produksjonsområder som skal være hensiktsmessige fremover dersom fylkesgrenser skal være styrende. Det samme gjelder grensene mellom Fiskeridirektoratets regioner. Hensiktsmessigheten av dagens organisering av tildelingsmyndighet bør derfor også drøftes. Etter vårt syn er det en klar forutsetning at tildelingsmyndighet for tillatelser endres. En endring må også føre til forenkling sammenlignet med dagens fragmenterte forvaltning. All lokalisering skal skje i områder som er avsatt til akvakulturformål og planprosessene sikrer dermed at både det lokale og det regionale politiske nivået er involvert.

Utviklingen av kunnskap om smittespredning av lakselus er kommet langt. Kunnskapen er så vidt god at det er mulig å starte en prosess for å spesifisere alternativer til antall produksjonsområder og mulige grenser. Vi legger til grunn at prosessen vil ta en del tid og at det kan innrettes slik at ny kunnskap må kunne tas inn etter hvert. En utredning for å spesifisere alternativer til antall områder vil uansett være viktig for å få oversikt over de mer detaljerte spørsmålene som må håndteres i den videre prosessen.

Produksjonsområdene må opprettes i egne forskrifter som også inneholder nødvendige prosessregler for endringer. Vi vil hevde at driften av et system med produksjonsområder vanskelig lar seg realisere med dagens fragmenterte forvaltning. Et system med produksjonsområder innebærer en mer komplisert forvaltning i seg selv, og vil bli meget ressurskrevende med dagens rolle- og ansvarsdeling. Vi frykter at ressursmangel i en slik situasjon gir risiko for at reguleringene blir symbolske og ikke kunnskapsbaserte, noe som igjen vil gi en betydelig prosessrisiko og fare for ordningens legitimitet og videre utvikling.

Til 8.3.3 Vurdering av miljøtilstanden i et område

Det må tas hensyn til både vill laks og sjørøret. Tidspunktet for å gjøre opp status for miljøtilstanden i produksjonsområdet må selvfølgelig tilpasses dette. Vi viser til vår omtale av forholdet til kvalitetsnormen for villaks ovenfor hvor vi pekte på at økt sannsynlighet for dødelighet på sjørøret ikke er omhandlet i høringsnotatet.

Sett fra vår side er det ikke hensiktsmessig at «lappeteppet» av farger i forskjellige soner i et produksjonsområde blir for detaljert i denne omgangen. Inkludering av flere miljøindikatorer vil nødvendigvis lede til at det blir et mer komplisert bilde og at effekter må holdes opp mot hverandre, men det bør altså skaffes en del erfaringer med en miljøindikator først. Når det gjelder lus spesielt så er vårt inntrykk at lusesmittemodellene som er ment brukt vil gi informasjon om større områder og det samlede smittepresset i dem. Det er dermed mulig å unngå et for detaljert «lappeteppe» i første omgang. En handlingsregel vil ikke fungere dersom det er ønsket om det «faglig perfekte» som skal styre innholdet og det må finnes en balanse mellom dette og det som er håndterbart på en slik måte at næringen også gis en forutsigbarhet.

Som vist tidligere kan næringens egne tiltak og de offentlige plasseres inn på en skala. Åpenhet om data og vurderingene som gjøres vil være svært viktige for å sette næringen i stand til å oppnå best mulige resultater i sitt samarbeid innenfor produksjonsområdet. Vi ønsker å fremheve at dette ikke bare må gjelde den statusen som gjøres opp en gang i året, men løpende når det er data tilgjengelig. Tilstanden i de forskjellige områdene vil endres

gjennom året og kan måles nærmest fortløpende med de modellene som skal brukes. Dette legger til rette for åpenhet og innsyn.

Om det skal bli vekst i et område kan ikke, som departementet er inne på, avgjøres av at det er rødt i en liten del av området alene. Det er tilstanden i området som en helhet som må avgjøre dette. Å kunne identifisere om årsaken kan knyttes til en lokalitet alene, eventuelt noen få i nær tilknytning til hverandre, eller ikke, vil være avgjørende. I et system med produksjonsområder må tiltak fortsatt settes inn slik at de adresserer årsakene best mulig. Vi legger derfor til grunn at det kan tenkes situasjoner der årsaken til en uakseptabel miljøtilstand i en del av et område kan knyttes til en eller noen få lokaliteter på en slik måte at vekst kan tillates i området som helhet. Dette betinger selvfølgelig at driften på dårlige lokaliteter opphører eller endres. Overvåkningen må altså innrettes slik at den kan gi den kunnskapen som trengs for å ta også disse avgjørelsene.

Til 8.3.4 Frekvens og omfang på kapasitetsendringer

Å sikre den miljømessige bærekraften er hovedhensynet som ivaretas gjennom en handlingsregel hvor lus er den første miljøfaktoren som tas inn. Departementet uttaler øverst på side 54 at det er viktig for å sikre den miljømessige bærekraften at økninger er moderate og at tidsintervallet mellom justeringene er lange nok til at effekten kan evalueres godt nok. Vi er enig i dette.

Med dette som utgangspunkt vil dermed alternativ 1 og 2 på side 53 være utelukket. 1 år vil ikke være nok til å kunne evaluere effekter i det hele tatt. 1 år passer heller ikke med en vanlig produksjonssyklus i sjø og påfølgende brakkleggingsperiode.

Vi mener det vil være viktig å vinne erfaringer med et nytt system og gjøre tilpasninger i risikoprofilen etter hvert. I den første fasen vil det være riktig å begynne med en lav risikoprofil og lengre perioder mellom hver justering. Dette vil gi rom for gode evalueringer både av effekter og prosesser før første justeringer gjøres. Vi foreslår derfor alternativ 6 på side 53 som risikoprofil i første omgang. Å vinne erfaringer både med effekter og prosesser er så viktig at vi kan vurdere en noe høyere vekst enn 5 prosent hvis tidsintervallet holdes på 3 år.

Et nytt system med handlingsregler må driftes på en måte som er håndterbart for forvaltningen samtidig som det innrettes slik at erfaringer kan utnyttes på en best mulig måte. Vi går derfor inn for at systemet settes i verk langs kysten etappevis over to til tre år med oppstart først i de områdene der luseproblemet er størst. Hvis modeller for lusesmitte og overvåkning er tilstrekkelig utviklet kan systemet settes i verk tidlig også i områder med mindre lusesmitte. Det er etter vårt syn ikke noe i veien for at systemet kan settes i drift i et område med vekst allerede fra starten av.

En etappevis iverksettelse langs kysten vil også sikre at ikke alle produksjonsområder skal evalueres og eventuelle kapasitetsjusteringer besluttet i samme år langs hele kysten. Av hensyn til forvaltningens ressursbruk vil det være svært uheldig hvis alle slike prosesser skal gjennomføres samme år. Det vil også hindre at erfaringer kan utnyttes effektivt siden de ikke vil komme til nytte før alle produksjonsområder igjen skal evalueres etter for eksempel tre år.

Å sikre at systemet blir håndterbart for forvaltningen er så viktig at det bør omhandles i stortingsmeldingen.

Til 8.3.5 Nødvendige endringer i tillatelsessystemet

En tillatelse må være knyttet til et produksjonsområde. Andre løsninger vil ikke fungere når produksjonen skal justeres opp eller ned. Men dette betyr ikke at det trenger å være forbud mot å flytte en tillatelse fra et område med reduksjon til et der det er rom for vekst. Om det skal være åpninger for slike løsninger handler mer om hvordan en reduksjon skal gjennomføres eller hvordan et rom for vekst skal anvendes, prosentvis vekst på de tillatelsene som er der, nytildelinger eller tilflytting av tillatelser.

I forbindelse med etablering av produksjonsområder må det etableres overgangsordninger der aktørene får anledning til å velge hvilket område tillatelsene skal legges inn i. Hvor omfattende slike ordninger må være vil avhenge mye av hvordan de nye områdene blir seende ut og hvor de enkelte aktørene driver før områdene etableres. En overgangsordning kan avgrenses til å omfatte valg av produksjonsområde innenfor de regioner der tillatelsene hører hjemme før etablering eller gi anledning til å flytte tillatelsene lengre unna.

Vi ser for oss at aktørene vil ønske kunnskap om status, rødt, gult eller grønt i de områdene de får anledning til å velge å lokalisere tillatelsene i før de treffer beslutningen. Dette vil i tilfelle gi noen utfordringer siden det ikke er hensiktsmessig å etablere alle produksjonsområder samtidig. Hvor omfattende utfordringer det kan bli snakk om vil synliggjøres når en prosess for å etablere produksjonsområder settes i gang. Hvis modellene er tilstrekkelig utviklet vil ønsker om kunnskap kunne imøtekommes.

Til 8.3.6 Reduksjon av kapasitet

Vi er enig i departementets argumentasjon og konklusjon under punkt 8.3.6.1 og vil tilføye at oppdrettsartens motstandsdyktighet ikke behøver å ha noe å si for vill laks eller sjørørret så lenge oppdrettsfisken opptrer som vert.

Til 8.3.7 Unntak fra handlingsregelen

Aktører med en produksjonsform som ikke kan påvirke den miljøutfordringen som utløser en reduksjon i produksjonskapasiteten må ikke omfattes av reduksjonen. At produksjonen ikke "kan" påvirke er et strengt krav og det vil i praksis bli lite rom for unntak. Med lus som indikator ser vi for oss at helt lukkede anlegg som henter alt vann fra dyp hvor det ikke finnes lus vil kunne være aktuelle. Dersom det åpnes større adgang enn det som skisseres i høringsnotatet vil vi kunne få en situasjon som blir svært ressurskrevende for forvaltningen. Dette gjelder spesielt dersom det åpnes for delvise unntak.

Men å unnta noen reiser også spørsmål om deres vekst skal reguleres på samme måte som de som har en drift som kan påvirke miljøutfordringen. Rettslig sett er det trolig ikke noe i veien for det, men det kan tenkes at det må administreres gjennom egne regler adskilt fra det som gjelder for de andre i samme område.

Til 8.3.8 Flytting av tillatelser mellom produksjonsområder

Som nevnt under punktet *Til 8.3.5 Nødvendige endringer i tillatelsessystemet* ovenfor er det ikke noe i veien for at det tillates flytting av tillatelser i forbindelse med etablering av

produksjonsområdene. Systemet vil i prinsippet kunne fungere uansett, tilsvarende gjelder dersom rom for vekst i et område anvendes til å lokalisere tillatelser fra områder der produksjonen må reduseres.

Interregionale biomassetak vil innebære en ikke ubetydelig fluktuasjon av biomasse mellom produksjonsområder. De aktørene som ikke kan benytte ordningen vil kunne komme dårligere ut enn de som benytter den dersom det viser seg at det er denne "ekstra" biomassen som leder til ingen vekst eller en reduksjon i verste fall. Vi viser også til omtalen av særordningen ovenfor under punkt 8.3.2. *Områdeinndeling* og mener derfor at denne særordningen eller andre lignende ikke må være en del av et nytt system. Uansett er det slik at noen aktører nyter godt av denne ordningen i dag, men vi mener at dette er en utfordring som i stor grad kan løses i forbindelse med etableringen av produksjonsområder. Grensene kan lede til at behovet hos enkelte bortfaller. For andre kan problemet trolig løses ved at de får velge hvilke produksjonsområder tillatelsene skal legges i. Ovenfor har vi også vært inne på at det ikke er noe i veien for at en tillatelse deles. Vi mener altså at en gjennomgang av driftsmønsteret for de tillatelsene som er en del av denne ordningen vil gi grunnlag for å finne rimelig gode løsninger for den enkelte. Alle aktører vil dermed kunne bli likestilte i de nye områdene.

Til 9.1.1 Fordeling av økt kapasitet

Ved bruk av alternativ 2 vil det kun være en tildelingsmetode per «vekstrunde». Dette er minst ressurskrevende og vi anbefaler derfor dette alternativet. Vi er også enig i at det er formålstjenlig å ha en metode som legger til rette for tildeling av flere tillatelser i hver tildelingsrunde når det er rom for vekst i et produksjonsområde.

Når det skal tildeles nye tillatelser vil det oppstå spørsmål om hvor mye MTB som skal knyttes til dem. I et område kan det i forkant ha vært runder med tildeling av vekst som har gitt en høyere MTB enn 780 tonn. Det er heller ikke gitt at alle aktører har tatt imot tilbud om vekst og det vil kunne være andre MTB-verdier i andre produksjonsområder. Hjemlene for tildeling i akvakulturloven gir frihet for departementet til å kunne fastsette MTB for hver tildelingsrunde, men det må legges til grunn at MTB-systemet i seg selv kan gi føringer på hvordan hjemlene kan brukes. Det bør derfor vurderes om det er behov for å si noe i meldingen om hvordan MTB for nye tillatelser kan bli fastsatt i et system med produksjonsområder og handlingsregler.

Til 9.1.2 Tildeling av nye tillatelser

Enhver form for prekvalifiseringsvilkår utover dokumentasjon av betalingsevne vil innebære elementer av skjønn og dermed få likheter med de foregående tildelingsrundene. Vi mener at alle former for slike vilkår bør unngås ved fremtidige tildelinger og vi er dermed enig i departementets forslag om at tildelinger skal skje gjennom auksjoner. Lukkede budrunder er det den auksjonsformen som er enklest å administrere. Fast pris og loddtrekning blant søkerne er også et alternativ som vil kunne gjennomføres på en enkel måte.

Til 9.1.3 Vederlag

Vi er enig i departementets argumenter og konklusjoner i hele del 9.1.3.

Til 9.1.4 Ivaretagelse av små og mellomstore bedrifter

Vi er enig i departementets argumenter og konklusjoner.

Til 9.1.5 Forholdet mellom vederlag for økt MTB og alternativet med handlingsregler

Departementets forslag er rimelig sett fra aktørens side. For oss vil det medføre at noen nye administrative rutiner må etableres og nye opplysninger må registreres på den enkelte tillatelse i akvakulturregisteret slik at det holdes oversikt over den enkeltes tillatelse sin status når det gjelder vederlag i tiden etter reduksjoner. For at dette skal fungere vil det være nødvendig å beregne vederlaget i kroner per tonn.

Avslutning

Fiskeridirektoratet har valgt å ikke inkludere referanser til vitenskapelige rapporter og andre kilder for relevant dokumentasjon av våre argumenter og anbefalinger. Dersom departementet ønsker det vil vi legge dette frem.

K O P I

Mottakerliste:

Nærings- og fiskeridepartementet Postboks 8090 Dep 0032 OSLO

Kopi til:

KOP1